

Международната програма за насърчаване и финансиране на Немската федерална екологична фондация (ДБУ)

Немската федерална екологична фондация (Deutsche Bundesstiftung Umwelt – DBU) е създадена през 1991 чрез постановление на Немския Парламент с цел да подпомага и финансира проекти за опазване на околната среда, като специално внимание се отделя на средните предприятия. ДБУ има няколко основни сфери на подкрепа: технологии в областта на околната среда, научни изследвания в областта на околната среда и природозащита екологична комуникация както и защита на културното наследство. Като частна фондация в обществена полза ДБУ работи главно извън сферата на държавните програми, но може и да ги допълва. Тя спада към едни от най-големите екологични фондации на международно ниво. От стартирането на работата на фондацията, ДБУ е подкрепила общо 7500 проекта с повече от 1,3 милиарда евро. В допълнение към проектната дейност, ДБУ финансира също така и две стипендиантски програми: стипендиална програма за насърчаване на докторантури в сферата на околната среда, както и международната стипендиантска програма, която дава възможност на абсолвенти от Централна, Източна и Югоизточна Европа за реализация на изследователски проекти, с фокус екологични изследвания в Германия. До момента в рамките на стипендиантските програми биват отпуснати 1500 стипендии, от които повече от 500 в рамките на международната стипендиантска програма.

Финансиране на международни проекти на Немската федерална екологична фондация

Дори и акцентът на работата и подкрепата на ДБУ да е съсредоточен основно върху дейности в Германия, още от самото начало ДБУ се опитва да се приспособи и към международните предизвикателства.

Първоначално финансираните от фондацията международни проекти се ограничават до съседните на Германия европейски държави. Днес обаче дейността на фондацията е свързана с повечето страни от Европейския съюз, както и със страните-кандидатки и потенциални кандидатки без географски ограничения.

Така първоначалното съсредоточаване върху двете източни съседки Полша и Чехия постепенно бива разширявано през годините. На фона на разширяването на ЕС през 2004 и 2007 г. ДБУ направи оценка на донорската си стратегия за Средна и Източна Европа и в определени точки я реструктурира. Новите направления на стратегията се прилагат от 2006 г. насам.

Географският фокус на финансирането извън Германия формират страните от Средна, Източна и Югоизточна Европа. От особен интерес от тях пък са държавите-членки на Европейския съюз - това са най-вече: България, Естония, Латвия, Литва, Полша, Румъния, Словакия, Словения, Чешката република и Унгария. Към тази група се отнасят също така и потенциални страни-кандидатки за членство в ЕС от Балканите. С Украйна (Лемберг) също така съществуват донорски отношения.

Балансът показва, че повече от 90% от международните проекти на ДБУ са съсредоточени в този регион.

За своята работа в Средна, Източна и Югоизточна Европа ДБУ използва специалния си опит от обединяването на Германия през 1990 г. Фокусирането на дейността на фондацията на територията на бившата ГДР в ранните 90-те допринесе съществено за това, да се оценят по-добре определени зависимости, важащи също и за страните от ЦИЕ/ЮИЕ.

ДБУ е подпомогнала до сега над 300 международни проекта с общо 42,8 милиона евро. Предвижда се международната ѝ подкрепа да продължава да нараства и в следващите години.

По отношение на основните сфери на подкрепа с предимство се ползват проекти за екологично обучение и комуникация: около 60% от всички проекти попадат в тази област. Тази фокусираност на проектите се обяснява преди всичко с факта, че в много страни от ЦИЕ/ЮИЕ засега важно предизвикателство е създаването на екологично съзнание и трансферът на знания за екологичните проблеми, което се смята за основна предпоставка за успешното прилагане на по-нататъшни дейности в областта на екологичните технологии, в природозащитата или при разработването на нови закони. Очевидна е голямата тежест на сдруженията, съюзите и неправителствените организации сред кандидастващите.

Изискването за иновация и моделен характер важи също и за международните проекти на ДБУ. Изискваните в Германия високи критерии обаче не се пренасят директно върху другите държави. Съответно е необходимо и приспособяването на понятието „иновация“ към възможностите на дадената държава; между другото от значение е също и доколко предвижданият проект има пилотна функция в рамките на партньорската държава и доколко играе водеща роля.

Международното финансиране на проекти от ДБУ изисква да се гарантират сигурни партньори и условия за благонадеждна съвместна работа. Най-често подкрепата на ДБУ за проекти в чужбина се базира на сътрудничество между чуждестранен и немски партньор, като вторият поема ролята на този, който подава проектното предложение към ДБУ. Очаква се, че избраният немски партньор няма да играе своята роля само про форма, а ще бъде въвлечен пълноценно в планирането и осъществяването на съвместните проекти. Немските проектни партньори, но също и министерствата, сдруженията и научните институции допринасят за това, проектите на ДБУ да могат да разгърнат и в чужбина своето моделно влияние и да могат да дадат конкретен тласък за подобряване на състоянието на околната среда. Ето защо ДБУ изисква в края на всеки проект да бъде представено съвместно с окончателния доклад и обобщено представяне на проекта на съответния език на кандидастващата държава, като по този начин се цели осигуряване на разпространение на информацията за проекта в съответната държава.

Проектното сътрудничество с други финансиращи институции може също да допринесе значително за успеха на проекта. Положителните примери в това отношение засягат не само съвместната работа с големи фондации, но и сътрудничеството с немски и европейски специализирани учреждения като Федералното министерство на околната среда, Федералната служба за околна среда, Германското дружество за техническо сътрудничество или ЕС. На ниво фондации ДБУ поддържа от 1996 г. активно сътрудничество с различни европейски и извъневропейски фондации, а също и със Сдружението на немските фондации.

За да подобри донорската си стратегия за Средна, Източна и Югоизточна Европа, ДБУ ще извършва в бъдеще редовни оценки на донорската си дейност на базата на определени критерии за оценка. За да могат заинтересованите да се свързват по-лесно с лицата за контакт на ДБУ в чужбина, връзките с обществеността на фондацията ще бъдат целенасочено все повече водени на английски език, освен това ще бъде разработена собствена ПР-стратегия за международна комуникация.

В рамките на отделните държави заедно с класическото финансиране на проекти ДБУ ще идентифицира в бъдеще и специални региони, които като „Острови на успеха“ ще получат особена подкрепа. За да се подпомогнат целево определени теми и акценти, в бъдеще ще бъдат разработени, чрез пилотни проекти, географски и времево ограничени донорски програми за Средна, Източна и Югоизточна Европа с установен финансов бюджет и по този начин ще се създаде съответния стимул за потенциални партньори. По отношение на финансирането селските и слабо развитите райони се ползват с приоритет.

Фундаменталната основа за международните донорски дейности на фондацията представляват т. нар. Насоки за подпомагане на проекти, които дефинират рамките за финансиране на основните сфери на подкрепа – технологии в областта на околната среда, екологични изследвания, природозащита и екологична комуникация. Те са разделени в девет

области на финансиране, за които са определени отделни критерии. В рамките на деветте области на финансиране следните теми имат приоритет за Средна, Източна и Югоизточна Европа:

1 област: Проекти в областта на продуктно- и производствено- интегрираната природозащита с насоченост към енергийна и ресурсна ефективност.

2 област: Проекти за редуциране на емисиите от парникови газове и за намаляване на употребата на фосилни източници на енергия с акцент върху „Обучение на ключови управляващи в предприятия, учреждения и сдружения”.

3 област: Проекти за трансфер и прилагане на ноу-хау на хората, извършващи планиранията в строителството, със специален акцент върху развитието на адаптивни методи и инструменти, както и тяхното използване и тестване в приложни проекти с образцов характер.

4 област: Международна стипендиантска програма, която предлага годишно на 60-80 възпитаници на висши учебни заведения възможност за шест до дванайсет месечен престой в избрана изследователска институция, служба или фирма.

5 област: Проекти за разработване и прилагане на устойчиви производствени системи в селското и горското стопанство.

6 област: Проекти с регионален фокус върху водосбора на река Дунав, за които е желателно да е налице трансгранично сътрудничество.

7 област: Проекти за трансфер на информации в областта на природозащитата, които имат за предмет на дейности прилагането на нови (електронни) информационни системи, повишаване на квалификацията на стажанти и младши експерти включително учени, и/или провеждането на специализирани симпозиуми по свързани с природозащитата въпроси от международен контекст. За темата за финансиране „Системи за мениджмънт на околната среда за малки и средни предприятия“ е предвидено изграждането на мрежи от предприятия по определени тематични кръгове (пр. енергитично саниране на сгради, или устойчиво строителство).

8 област: Проекти за екологично образование в сътрудничество с неправителствени организации от Средна и Източна Европа, с цел да се подкрепи по този начин важната роля на НПО-тата за природозащитата и нейното пропагандиране.

9 област: Проекти в областта на поддържането на градински паметници или съоръжения, които са от особено значение както за немската, така и за европейската културна традиция.

За въпроси и предложения, свързани с международната подкрепа на ДБУ, са на разположение различни служители на фондацията. Координацията на запитванията и първоначална информация за проекти се осъществява от отдел „Международни Контакти”, отговорен за него е д-р Улрих Витте. Допълнително има още трима специални представители, които са на разположение с техните знания и опит за Средна, Източна и Югоизточна Европа. Това са г-жа Романа Церманова за Чехия и Словакия, г-жа Виеслава Дики за Полша и Украйна, както и г-жа Клаудия Домел за останалите държави от Средна, Източна и Югоизточна Европа.

Информация за завършени и текущи проекти в Германия и на международната сцена, може да се намери в проектната база данни на <http://dbu.de/799.html>.

Международна стипендиантска програма на Немската фондация за околна среда

Осен чрез класическата подкрепа за различни проекти, ДБУ е активна в Средна, Източна и Югоизточна Европа и със своята международна стипендиантска програма. Тъй като висококвалифицираните и силно мотивирани възпитаници на висшите учебни заведения и младите учени се възприемат като бъдещите управляващи, Германия може да поеме важната роля за предаването на знания с цел създаване на необходимите мерки за опазване на природата и околната среда в родните им държави. По този начин всяка година биват

Kommentar [k1]: Mit Email-Webformular o.ä. unterlegen: Romana Cermanova

Kommentar [cd2]: Dito: Wiesława Dyki

Kommentar [cd3]: Dito: Claudia Domel

раздавани от 60 до 80 стипендии на дипломиралите се в държавите от ЦИЕ/ЮИЕ, с цел допълнителна професионална квалификация за решаване на проблемите и задачите в областта на околната среда и опазването на природата на дадената страна.

ДБУ изхожда от това, че новите страни-членки на ЕС имат нужда да навакнат точно в областта на интегрираното в производството опазване на околната среда, и затова ориентирани към немските стандарти и към разработените в Германия екологични технологии е целесъобразно. Важна цел на международната стипендиантска програма със Средна, Източна и Югоизточна Европа е също и изграждането на трансгранични контакти и разрушаването на бариерите с помощта на младите учени.

След успешния старт на програмата в Полша през 1997 г., тя бива прилагана от 2001 г. в трите балтийски страни и Калининградската област, и от 2003 г. в Чешката република. От 2005 г. тя обхваща Унгария, Румъния и България, а от 2009 г. също така и Словакия. От 2009 насам биват приети и отделни молби от Албания, Босна и Херцеговина, Хърватия, Македония, Черна гора, Сърбия и Словения. Общият брой на финансираните стипендианти от изброените държави до момента е над 500 човека.

Стипендиантите по правило имат възможност за практика в рамките на 6 – 12 месеца в немски учреждения, където се специализират за бъдещи професионални дейности в областта на опазването на околната среда. Местата за практика са изследователски центрове, висши училища, но също и фирми, министерства, служби и неправителствени организации. Възможни стажове за стипендиантите могат да бъдат намерени в Интернет на www.dbu.de/618.html.

По-голямата част от кандидатите са учени в областта на природните науки и инженери, но също така ДБУ ясно приветства молби от икономисти, юристи, педагози и други абсолвенти, при условие, те да имат съществен принос за околната среда и опазването на природата в родната си страна или в Европейския съюз.

Подкрепата на ДБУ в рамките на международната стипендиантска програма не само финансова. Всички чуждестранни стипендианти се ръководят обстойно и подкрепят идейно след пристигането им в Германия. ДБУ ще продължи да обвързва все по-силно международната си стипендиантска програма с общото финансиране на проекти в Средна и Източна Европа. В тази връзка стипендиантите още по време на престоя си в Германия ще бъдат подтиквани да разработват и представят на ДБУ свои конкретни проекти.

Освен това стипендиантите и бившите стипендианти трябва да създават мрежи по между си в родните си държави и на тази основа да са активни като контактни лица и посредници на ДБУ и нейните цели. Целта е постепенно да се изгради мрежа от експерти, които са във връзка по между си и с ДБУ не само по време на практиката си в Германия, но и след това, като по този начин се засилва като цяло трансфера на знания и осъществяването на контакти с немските партньори. В международното обвързване протича например в Германия чрез участие на стипендиантите в Международната лятна академия и в съвместни семинари, в годишната церемония по раздаването на Немската награда за околна среда, и в съответните страни чрез различни алумни организации. Така съществуват от 2001 г. Полската асоциация на бившите стипендианти, от 2008 Унгарската алумни мрежа, а от 2009 г. и Румънски и Български алумни мрежи. Други алумни асоциации, например в Чешката република и Литва, са в процес на изграждане. В почти всички ЦИЕ/ЮИЕ-държави се провеждат и годишни срещи на бивши стипендианти на ДБУ.

Информация за международната стипендиантска програма може да се намери в интернет на http://www.dbu.de/stipendien_international. Лицата за контакт са на първо място координаторите за съответната страна (техните координати могат да бъдат намерени на страницата за специфична информация за конкретната страна). Запитвания могат да бъдат отправяни и към координаторите на международната стипендиантска програма **д-р Никол Фрейер** и **д-р Ханс-Кристиян Шефер**.

Kommentar [cd4]: Mit Webformular für Dr. Nicole Freyer unterlegen

Kommentar [cd5]: Mit Webformular für Dr. Hans-Christian Schäfer unterlegen